

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Ministerstwo Spraw Zagranicznych, www.gov.pl/diplomacy [Translation already published on the official website of the Polish Ministry of Justice] Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Ministry of Foreign Affairs for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC

© Ministerstwo Spraw Zagranicznych, <https://www.gov.pl/web/diplomacy> [Tłumaczenie zostało już opublikowane na oficjalnej stronie Ministerstwa Sprawiedliwości] Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

Nota informacyjna nt. orzecznictwa Trybunału nr 241

Czerwiec 2020 r.

***Saqueti Iglesias p. Hiszpanii* – skarga nr 50514/13**

Wyrok z 30.06.2020 r. [Sekcja Trzecia]

Art. 2 Protokołu nr 7

Brak możliwości odwołania się od wysokiej grzywny celnej nałożonej bez jakiegokolwiek rozważenia kwestii proporcjonalności: *naruszenie*

Fakty – W marcu 2011 r., w czasie kontroli celnej przy wyjeździe z terytorium Hiszpanii, skarżący został przyłapany z kwotą pieniężną przekraczającą limit, od którego powstaje obowiązek złożenia deklaracji (10 000 EUR). Właściwy organ ukarał go grzywną w wysokości 153 800 EUR – stanowiącą prawie równowartość przedmiotowej kwoty pieniężnej. Skarżący wyjaśnił, że pieniądze pochodziły z wwozów gotówki przy powrotach z podróży do Argentyny, które były zgodnie z prawem zadeklarowane na kwotę przekraczającą w sumie 300 000 EUR w ciągu dekady.

W październiku 2011 r. skarżący złożył skargę administracyjną. W 2013 r. Wyższy Trybunał Sprawiedliwości w Madrycie (*Tribunal Superior de Justicia de Madrid*) oddalił tę skargę, wskazując, że od tego wyroku administracyjnego nie przysługuje odwołanie, gdyż w międzyczasie zmieniono ustawę, podnosząc próg uprawniający do złożenia kasacji zależnej od kwoty sporu (z wyjątkiem postępowań ws. ochrony praw podstawowych): próg, który poprzednio wynosił 150 000 EUR, został podniesiony do 600 000 EUR. W świetle przepisu przejściowego wciąż zawisłe kasacje podlegały starym uregulowaniom proceduralnym do czasu wydania wyroku przez właściwy sąd.

Skarżąc się między innymi na natychmiastowe zastosowanie nowego prawa do jego zawisłej sprawy, skarżący złożył odwołanie mające na celu ochronę praw i wolności (tzw. odwołanie *amparo*) do Trybunału Konstytucyjnego, który oddalił je na tej podstawie, że skarżący nie uzasadnił odpowiednio konstytucyjnego znaczenia jego odwołania.

Prawo – Art. 2 Protokołu nr 7 [do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności]

1) *Zastosowalność*: czy kara nałożona na skarżącego miała charakter „karny”? – Trybunał odpowiedział twierdząco na to pytanie w oparciu o kryteria ze sprawy *Engel*.

Klasyfikacja w prawie krajowym (kryterium niedecydujące) – Niedopełnienie obowiązku złożenia deklaracji celnej przewidzianego w ustawie o zapobieganiu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu stanowiło przestępstwo „administracyjne”.

Charakter przestępstwa – Zakres właściwego przepisu prawa krajowego był ogólny, obejmując osoby prawne i fizyczne przekraczające granicę i wykonujące określone działania związane z przemieszczaniem kapitału. Celem grzywny nie była ochrona państwa przed utratą kapitału, ale odstraszenie i zapobieganie przestępstwom. Względy te mogły być same w sobie wystarczające. Niniejsza sprawa różniła się pod tym względem od poprzednich spraw, takich jak sprawa *Inocencio p. Portugalii* (dec.) (nr 43862/98, 11 stycznia 2001 r., [Nota informacyjna nr 26](#)) dotycząca grzywny w wysokości zaledwie 2500 EUR za pracę bez pozwolenia, oraz sprawa *Butler p. Zjednoczonemu Królestwu* (nr 41661/98, 26 czerwca 2002 r., [Nota informacyjna nr 43](#)) dotycząca wyższej sankcji, w której jednak władze przeprowadziły badanie proporcjonalności i posiadały wystarczająco mocne dowody na to, że skarżący, wcześniej karany, był zamieszany w przemyt.

Surowość nałożonej kary – Prawo krajowe określało przestępstwo popełnione przez skarżącego jako „poważne” i przewidywało grzywnę w wymiarze od 600 EUR do dwukrotności kwoty będącej przedmiotem sprawy.

2) *Wyjątki od zagwarantowanego prawa* – Trybunał oddalił wszystkie zastrzeżenia podniesione przez rząd na podstawie art. 2 ust. 2 Protokołu nr 7.

a) *Wyjątek dotyczący „drobnych” przestępstw*

i) *Zasady interpretacji* – W świetle raportu wyjaśniającego do Protokołu nr 7, przy decydowaniu, czy przestępstwo jest drobne, istotnym kryterium jest to, czy przestępstwo podlega karze pozbawienia wolności, czy nie. W niniejszej sprawie, w razie gdyby skarżący nie zapłacił grzywny, nie mogła ona zostać zamieniona na karę pozbawienia wolności. Ten aspekt nie jest jednak decydujący – należy uwzględnić inne kryteria.

Jasne jest, że ustawodawstwa układających się państw różnią się znacznie pod względem sankcji celnych za niezadeklarowanie kwoty pieniężnej. Mając na uwadze zasadę subsydiarności i margines oceny, jaki powinny przysługiwać państwom w tym obszarze, Trybunał uznał, że kwestia znaczenia i wagi, jaką należy nadać każdemu aspektowi, powinna być oceniana zgodnie ze szczególnymi okolicznościami każdej sprawy.

Zaskarżony środek musi osiągnąć minimalny poziom surowości, lecz do władz krajowych należy zbadanie jego proporcjonalności, a także powagi skutków w zależności od sytuacji osobistej skarżącego. Istnienie kary pozbawienia wolności jest istotnym czynnikiem do uwzględnienia przez Trybunał przy rozstrzyganiu, czy dane przestępstwo jest drobne, choć nie jest to decydujące.

Taka wykładnia jest zgodna z ogólnymi zasadami interpretacji traktatów przewidzianymi w Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów.

ii) *Ocena niniejszej sprawy*

Surowość środka – Skarżący został ukarany grzywną w wysokości 153 800 EUR, która mogła być nawet wyższa – maksymalnie do dwukrotności tej kwoty. Kwota grzywny stanowiła równowartość wszystkich osobistych oszczędności skarżącego, wcześniej niekaranego, które zdołał zgromadzić podczas regularnych wizyt w Hiszpanii.

Ponieważ nie udowodniono, że przedmiotowe środki pieniężne pochodziły z praktyk związanych z praniem pieniędzy, surowość kary powinna była odpowiadać powadze

jedynego odnotowanego naruszenia, czyli niezadeklarowania przewożonej kwoty pieniężnej, a nie powadze możliwego naruszenia, którego na tym etapie nie odnotowano, czyli popełnienia przestępstwa takiego jak pranie pieniędzy lub uchylanie się od opodatkowania.

Odnosnie do postępowania skarżącego należy zauważyć, że dopełnił on obowiązku zadeklarowania środków pieniężnych przy każdym wjeździe na terytorium Hiszpanii.

Gwarancje proceduralne – Wyrok madryckiego Wyższego Trybunału Sprawiedliwości nie zawierał analizy proporcjonalności zaskarżonego środka, pomimo że wymóg takiej analizy wynikał z przedmiotowej ustawy. W istocie wyrok nie wspominał ani osobistych okoliczności skarżącego, ani dokumentów i innych dowodów, które ten przedstawił. Wymóg ten Trybunał miał już okazję przypomnieć przy ocenie sankcji celnych z punktu widzenia art. 1 Protokołu nr 1. Ponadto zgodnie z tą ustawą prawny wywóz kapitału co do zasady podlegał jedynie wymogowi deklaracji na potrzeby właściwych weryfikacji mających zapobiegać praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, czyli nie było wymagane uprzednie zezwolenie władz na wywóz.

Zastrzeżenie dotyczące „drobnych” przestępstw nie miało zatem zastosowania w niniejszej sprawie.

b) *Wyjątek dotyczący sporów wniesionych bezpośrednio przed „sądy najwyższe”* – W obszarze sądownictwa administracyjnego Sąd Najwyższy stanowi część hierarchii sądów powszechnych, do którego kasacje mogą być składane bezpośrednio od Wyższego Trybunału Sprawiedliwości, jeśli dane roszczenie spełnia wymagany próg (określony przez prawo na poziomie 600 000 EUR). Nie było zatem podstaw, by uznać Wyższy Trybunał Sprawiedliwości za sąd najwyższy.

3) *Poszanowanie zagwarantowanego prawa: czy skarżącemu przysługiwało prawo do odwołania?*

Organ uważany za sąd pierwszej instancji – W świetle raportu wyjaśniającego do Protokołu nr 7 do Konwencji, organy, „które nie są sądami w rozumieniu art. 6 Konwencji”, nie mogą być uważane za „sądy”. Ma to zastosowanie do organu właściwego do wymierzenia grzywny w niniejszej sprawie, czyli do Głównej Dyrekcji Skarbu i Polityki Finansowej, która podlega bezpośrednio Ministerstwu Gospodarki. Zatem sądem pierwszej instancji, który był dostępny dla skarżącego, był Wyższy Trybunał Sprawiedliwości.

Rola Trybunału Konstytucyjnego nieodpowiednia do zapewnienia wymaganej drugiej instancji jurysdykcyjnej – Zgodnie z raportem wyjaśniającym za spełniające wymogi zapewnienia „prawa do odwołania” mogą być uznane sądy apelacyjne lub sądy kasacyjne. Raport nie wspomina jednak sądów konstytucyjnych. W świetle kompetencji wykonywanych przez hiszpański Trybunał Konstytucyjny w ramach odwołania *amparo*, opisanego poniżej, Trybunał uznał, że organ ten nie zapewnił wymaganej drugiej instancji jurysdykcyjnej.

W prawie hiszpańskim kompetencja do oceniania spraw z zakresu prawa powszechnego jest wykonywana przez sądy, które są częścią sądownictwa (w tym sądy apelacyjne i sądy kasacyjne). Co się tyczy w szczególności odwołań *amparo* od orzeczeń sądowych, ustawa organiczna o Trybunale Konstytucyjnym ogranicza jego uprawnienia do oceniania, czy prawa i wolności skarżącego zostały naruszone, oraz do ochrony lub przywracania tych praw i wolności. Ustawa organiczna precyzuje również, że Trybunał Konstytucyjny musi powstrzymać się od wszelkich innych rozważań dotyczących działań organów sądowych. Trybunał Konstytucyjny sam podkreślał w swym orzecznictwie, że odwołanie *amparo* nie może być zrównywane z kasacją.

Pomimo zgodności z przepisami przejściowymi zawartymi w spornej ustawie zastosowanie wobec skarżącego ograniczeń w niej wyrażonych naruszyło samą istotę prawa zagwarantowanego w art. 2 Protokołu nr 7, co wykaczało poza margines oceny pozwanego państwa.

Rozstrzygnięcie: naruszenie (jednogłośnie).

Art. 41: 9600 EUR tytułem szkody niemajątkowej; roszczenie z tytułu szkody majątkowej oddalone.

© Council of Europe/European Court of Human Rights
Niniejsze streszczenie przygotowane przez Kancelarię nie wiąże Trybunału.

Link do [Not informacyjnych nt. orzecznictwa](#)